

رَوژ ژمیری

کوردي

نافع کاکه

ئهم لی کولینه وهی برای به ریز (نافع کاکه) وه کوخوی ده ری نه خا زوربهی له دهم وزمانی کومه لانی خه لکی وه رگرتوه ، له کانیای مه لبه ندیکی دیاری کراوی کوردوستاندا هه لیز اردوه ، بویه له م هه لوسته دا ئیمه ش داوا له روشنییرانی کورد نه کهین که چاوی بخشین به م لیکولینه وه یه دا ، تا بیرورای خویان له م باره یه وه ده برین تا بتوانین به پشتیوانی هه موو لایه ک ئهم باسه پیزترو ده وله مه ند تر بکهین تا ناوی مانگه کوردیه کانمان به شینوه یه کی یه کگرتویی بخهینه به رده می خوینده واران ، ئیتر چاوه روانی ئه رکی پیروزو بیری والابیز و کوششی به پیزتانین

« روشنییری نوی »

له بهر ئه وهی کوردستان به گشتی له مه لبه ندیکی سه ختی کونیستانی ساردو سه رمادا هه لکه وتوه ، چیاو کیوو که ژه که کانی ، دارستانی چروزه به ندو ، رووبارو چه می خوری ، ده ور یکی ناهه مواریان له دابه ش کردن و دابر کردن و پچر پچری دانیشه کانی دا گیراوه به رهنگی که ئهم هه ریم په یوه ندی به وه هه ریمی تره وه کز بووه ، ته وه نی هاتوو چو کردن له نیوانیاندا باریک و لاواز بووه که له نه نجامدا ئهم بارو دوخه چه پ گه رده کاریکی به تینی کردوته سه رتیکرا مه یدانه کانی کومه لایه تی ، ئابووری روشنییری ، کومه لگه ی کوردی جا بویه نه گه ر له م کلاور و ژنه وه بروانینه ناوی مانگه کوردی یه کان . ئه بینین ئهم ناوانه به جوړاو جوړ دیته پیش چاو. هه ره ریمیک ناو یکی تایه تی بو ئهم مانگانه داناوه . جا هه ر چه ند ه ئهم - ناوانه له تان و ویو دا جیاوازن به لام له ریشه دا هه مووی یه کن .

هەر له كۆنهوه مروف بوزانینی ئەوماوه کاتی بەی تیایدا
 ژیاوه ههولێ دانانی ئاماژ و هوپه کانی ناسینهوهی داوه
 دهربارهی سوورانهوهی چهرخهیهکی تهواوی کاتی
 دیاری کراو ، له کاتی دهست پێ کردن چهرخه که تاكو
 دهگه پیتهوه سه ر بارو کاتیکی وه کوجارانی ، که
 سه ر تاکه ی ، که ی بیت و دووایی به که ی چون بیت ، بو
 ئەو مه به سته سوورانهوهی زهوی و بارستایی به
 ئاسمانی به کان و چۆنیه تی جوولانیان وه کوسوورانهوهی
 زهوی به دهوری خورداو سوورانهوهی هه یف و هه له اتن و
 ئاوا بوونی ئەستیره کان . سه ره رای هه موو ئەوانه
 بارودۆخی ئاووهه وایه خه یکی گرنگی هه بووه له و
 مه یداندا سه باره ت به جیاوازی پله ی گه رمایی ، به وه ی
 سوورانهوهی چه رخیگ ئەگه سه ره تاکه ی ئاووهه وای
 ساردی ئەنجا ئاووهه وای فینک و دووایی به ئاووهه وای
 گه رم و دوو باره به ره و فینکی ده چی تاکو باری ئاووهه وای
 سارد ده بی ، لیره وه هه ست به سه ره تاو کوتایی جه رخیکی
 ته واو ده کسری به بی ئاووهه وای . جا ئەوماوه کاتی به یان
 کردوو به دووانزه (12) به ش سه باره ت به وه ی که بو شایی
 ئاسمان به شینوه به کی بازنه بی یاخو د گوئی له دووانزه
 (12) به ش پیکهاتوو که خو ر هه ر جار ی ده چینه به که له و
 به شان به که له دوای به کدا که وا خو ریش هوی سه ره کی ی
 گو رینی ئاووهه وایه و به وه دوو رو نزیکی ده بیت له زهوی
 له و کاته ی خو ر ده چینه به که مه ی به ش کاتی که شه و رو ژ ی
 تیدا به رامبه ر ده بن و به هه ر به که له و به شان ده لین که لوو
 (بورج) ، هه ر که لووه که له کومه له ئەستیره به که پیکهاتوو
 که ئەو ئەستیره به جو ریکی وا ریز بوونه له سه ر شیوی
 وینه ی چه ند شتیگ یان گیانه وه رنیک که ئەوانه ن (کوور-
 گا - جمک قرژال - شیر - گوله گه نم - ته رازوو - دوو پشک -
 که وان - گیسک - دۆلچه - نه هه نگ) . بو یه ش ئیستا سال
 دووانزه مانگه جا دابه ش کردنی چه رخیکی ئەو
 ماوه کاتی به بو سال و مانگ به روو که ش نه بووه ، به لکو
 چه ند هوکارو ئال و گو ره پیشخستن و ره خنه ی به سه ردا
 هاتوو .

گه ره له میژ ووی سالی زایینی وورد بینه وه که
 (1984) ه ئەوه ده بی هه روا خو رایی به کار هینرا بی ؟
 سه ره تایی ده ست پێ کردنی ئەو میژ ووه ده گه پیته وه بو
 سالی له دایک بوونی (عیسا) که تا ئەمرۆ ئەوه ونده سالی
 به سه ردا تیپه ریوه ، ئەوه ش به بی ی چه ند ریکه وتنیک له
 سه ری به که ده نگن . هه ره ها میژ ووی سالی کو چیش
 له و سالی وه ده ست پێ ده کات که پیغه مبه ری ئیمه (د) له
 شاری مه که وه کوچی کرد بو شاری په سه رب که وا ئەمرۆ
 (1404) سالی به سه ریدا تیپه ریوه ، له م بواره شدا
 روژ ژمیرو سالی نامه ی تر زو ره هه یه جا مه به ستی من لیردا
 روژ ژمیرو سالی کوردی به ئەوه ی که باسیش کرا ته نها
 چۆنیه تی ناوان و ده ست پێ کردنی بوو .
 دانان و ریکه خستی روژ ژمیرو کاریکی ساده نییه و
 پیوستی به هه ولدان ولی دووان و کو ربه ستن هه یه ،
 به لام تا ئیستا هه یه هه وال و کو شش بو ئەو باسه نه دراوه ،
 بو یه ده بینین روژ ژمیرو کوردی له ناوچه به که بو
 ناوچه به کی تر جیاوازی هه یه یان جیگو رکی ده رباره ی
 مانگه کان ، چه فته کانی له نیوان زوره ، هوی ئەوه یه که وا
 له کونه وه ده زگای راگه یانه ن نه بوه که وابکات هه موو وه کو
 به که بن وله روژ نیکی دیاری کراوله هه موو ناوچه کان
 ده ست پێ بکریت ، ئەوه ش ئاشکرایه که وا خه لکی
 هه ریبه له په کتر دووره کان به سال په کتریان نه بینوه تا
 زانیاری په کتر له و باره یه وه بزانی .
 سه ره تایی ده ست پێ کردنی سالی کوردی ده گه پیته وه
 بو سه ره تایی دامه زرانندی ده ولته تی (ماد) که وا باپیره
 گه وه ی کوردن ئەو سالی هه ش دانی پیا نراوه که وا چه وت
 سه ده به ره له زاینه ، جا که وایه میژ ووی دامه زرانندی له
 گه ل میژ ووی ئەمرۆی زاینینی کو ده کریته وه و میژ ووی
 سالی کوردی ده رده چیت . (2684).
 سه ره تایی ده ست پێ کردنی په که م روژ ی سالی کوردی
 له روژ نیکی وایه که هه موو که س ده بیننی ئاگر له سه ر لو تکه
 به رزه کانی وولاته که مان مه شخه لی به رزه ده بیته وه به دم
 ئەو هو نراوه ی پیره میزدی نه مر

ئەم رەۋژى سالى تازەيە نەورۇزە ھاتەوہ
جەژنىكى كۆنى كوردە بە خۇشى و بە ھاتەوہ

كەواتە لە رۇژى بەر نەورۇز سايك دەروان و ئەنجا
سالى نوى دەست پى دەكات كە دەكاتە رۇژى يەكەمى
مانگى يەكەم (1 - 1 - سال) . رۇژى نەورۇز لەو كاتەي
سالىدەيە كە خور دەچىتە كەلۇوى كاوور كە شەورۇژى
تيادا بەرامبەر - واتە دووانزە كاتر مېر شەوہ دووانزەش رۇزە
مەگەر بەچەند خولە كيك جياواز بن . سەر زاي ئەوہى كە
رۇژى نەورۇز جەژنى سەرى سالىمانە ورۇژى سەر
كەوتنى گەلى كوردمانە بەسەر زوردار داو دەست پى كردن
وهرزى بە ھارو جەژنى دارو درەختىشە .

دەربارەي ناوي مانگە كانى سالى كوردى كەو دووانزە
مانگن ھەر - يەكە ناوي تايەتى خوى ھەيە كە بە ريك و
پىكى لە گەن ئەو كات و دەمەي سال دەگونجى و اتاكەشى
ھەر لەو كات و دەمە ھاتوہ بە پى دۇخ و بارى
سروشتەوہ .

بەلام ھەندى ناوہ كان لە . شونيك بوشونىكى تر
دەگورين سەبارەت بە يان و بەرىنى وولاتەكەمان و
نەبوونى ھويە كانى بلاو كردنەوہو جياوازي ئاووھەوا لە
ھەرىميك بوھەرىمىكى تر ئەمەش ئەوہندە كار ناكاتە سەر
گورينى ناويك يان زياتر تەنھا بو مانگيك ، كاتى بو
مانگيك دوو ناويان زياتر ھەبوو ئەوہ ھەردووان راستن
بەلام بو رۇژ ژمىرىكى ريك پيوستە يەك لە ناوہ كان ھەل
بژىيرين كە كاميان زياتر دەگونجى يان زورتەر بەكار
دەھىزىت دەيان كاميان بەردەوامى زياترە بە پى درىزى
مانەوہى كاتەكە - بونموونە مانگى يەكەمى سال چەند
ناوي ھەيە (خاكەليوہ - ئاخەليوہ - نەورۇز - ئادار)
خاكەليوہو ئاخەليوہ يەك ناون جياوازي يەكە لە نيوان (خاك
، ئاخ) دايە ھەر دووانيش بە واتاي زەوى لە (خاك + ليوہ)
پىكھاتوہ بە واتاي خشاندىنى ليوى ئازال لە خاك لە كاتى
لە وەرين سەبارەت بە پەيدا بوونى گياوگول و سەوزايى .
دەبىنين خاكەليوہ بەردەوامى زورنە چونكە ئەومەبەستە بو
سەرەتاي شين بوونى لەوہر (گياوگول) گياوگوليش ھەروا

بە كورتى و ساوايى نامناتەوہ بەلكو بە ماوہيەكى كەم كاتى
سەرى خوى لە خاك دەھىنا دەبىتە لەوہرىكى تەواو گەر
ئازال بشيخوات ليوى لە خاك ناخشيت ناوي (ئادار) يش
لە (ئاو + دار) پىكھاتوہ كە لەو كاتەي سال پەيوەندى
نيوانيان زيات دەكات و دار تەراتى بەلەشى دا دىت و دەست
بە چەكەرە دان دەكات سەرەراي ئەوانە (نەورۇز) ناوہكەي
زور بلاو و روونە كەس نىبە نەيزانى وەيان لە كام كاتى
سالىدەيە بويە زياتر جىي خوى گرتوہ و پەسند تر كراوہ
لەسەر ناوہ كانى تر . بەو شيوہيە ناوي مانگە كانى تر يش
ئەگەر لەسەك ناو زياتر بوو ئەو گونجاو ترينيان پەسند
دەكرىت ، ناوي مانگە كان ناوي ناسادەن (ليكدر اوو
تيكەل) ئەو ناوہ ناسادانەش لەسەر چەند بنچىنە يەك
دروست بوون :-

1 - ناويك و ئاوہلناويك .

وہكونەورۇز (رۇژى نوى) ، پووش كال ، سەرماوہرز ،
رەشەمى جوزەردان ، رىبەندان ، بەلام دوو ناوہكەي
دوواي بە يارمەتى (ان)ى كاتى دروست بوونە وەكو
لە (شەو - شەوان) دا دەبىزىت .

2 - ناوي تىكەل (دووانا)

لەو شوپەدا ناوہكە دروست دەبىت بە يارمەتى فرمانى
بى ھىزى (5) وەكو خاكەليوہ ، بانەمەر ، بەختەباران ،
ئادار گەلاپريزان . بەلام ئەوہى دووايى بە يارمەتى (ان)ى
كاتى دروست بووہ

3 - لە چاوگى تىپەر بە وەرگرتنى رەگى فرمان ھەندىك
جارىش بە ھاوكارى (ان)ى كاتى :- پووش پەر ،
خەزەل وەر پەزبەر ، باران بران ، بەفرانبار دوونايى
دووايش بە ھاوكارى (ان)ى كاتى دروست بوونە .

4 - ھەندىك ناويش تەنھا لە (ناو) لەگەل (ان)ى كاتى
دروست دەبن وەكو گولان ، خەرمانان ، زەخيران .

ھەر وەكو و تمان سەرەتاي سالى كوردى بە رۇژى نەورۇز
دەست پى دەكات و كە مانگى نەورۇزىشە . وە بە مانگى
رەشەمى سال كوتايى دىت ، شەش مانگى بەرايى
ھەريەكەيان (31) سى و بەك رۇژن شەشەكەي تر يش

ههريه كه يان (30) سى رۆژن تهنها مانگى ره شه مى نه بى
كه مانگى كوتايى ساله (29) بيت و نورۆژه به چوارسال
ئه ويش ده بيته (30) سى جاريك له بهر سالى پر (كبسه).
مانگه كانى وهرزى به هار:-

به بى رۆژ ژميرى كوردى به هار به كه مين وهرزه له چوار
وهرزى سال خور تيايدا ده چيته كه لوى (ماورگا .
جمك) يه كه له دوواى يه كه له (21) سى ئازاره و تا (21) سى
حوزه يران مانگه كانيش ئه وان:-
1 - نه ورۆز.

مانگى يه كه مى به هار و به كه مى ساله به رامبه ر كه لوى
شه كه نه ورۆز له (نهو + روز) دروست بووه به وانار رۆژى
نوى كه سه رى سالى بى ده ست بى ده كات و جه ژنى
دارو دره خت و سه ره تاي په يدا بوونى به ره مى ئازالى و
چه كه ره دائى رووه كه هه ره ها ئه و مانگه (خا كه ليوه و
ئاخه ليوه و ئاداريشى بى ده لىن

2 - گولان : مانگى دووه مينى به هار و دوومينى ساله
به رامبه ر كه لوى (گا) (بانهمه ر) يش به و مانگه ده لىن گولان
له (گول + ان) دا پي كه اتوه كاتى له مانگى رابووردو و دا
سه ره تاي شين بوونى هه ندى به رو بوومى كشتوكال بووه
به تايه تى (جو) ، جا له و مانگه دا ئه و دانه و ئيله يه ده ست به
دروست كردنى گول ده كات (فه ريك) كه بى ده لىن
(گوله جو يان فه ريكه جو) و پي كه اتنى ماده يه كى ره نگ
شيري لينج له ناو گوله كه ، كه وا سه ره تاي دروست بوونى
دانى فه ريكه - كه يه ، ماوه يه كه دوواى گوله جو ئه نجا گوله
گه نميش په يدا ده بيت له بهر ئه وه ي له و مانگه گولى
دانه و ئيله په يدا ده بيت بويه بى ده لىن مانگى گولان به
كو كرده وه ي (گول) له گه ل (ان) سى كاتى دا به واتاي كاتى
په يدا بوونى گولى جوو گه نم و جو ره كانى ترى دانه و ئيله ي
ئه و پوله (بانهمه ر) يش ناو يكي تي كه له له (بان + مه ر)
دروست بووه به يارمه تى فرمانى بى هيزى (ه) ، يان
به واتاي ده ست و ده ر ، له و ماوه يه دا ئاز له داران مه رو
مالا تيان ده به ن بو بانان و زور به كه مى ده يان گه رينه وه
ئاوايى چونكه له وه رگه و پاوان له و ماوه يه دا زوره پيوست به

تاليك دانيان ناكات له ماله وه هه ر له بان تير خو ره ده بن و
خوشيان به خو به كه ل و په لى پيوست ني مچه مالىك
له گه ل خه ويان ده به ن جا له بهر ئه وه ي ئه و كاته ي سال
ئاژه لداران به خو يان و ئازاله كانيان له مال ده رده چن و
ده چنه (بان) ، بويه ده لىن بانه مه ر.

3 - جو زه ردان :-

مانگى سى يه مى به هار و سى يه م مانگى سالى شه به رامبه ر
كه لوى (جمك) هه ره ها (باران بران) يش بى ده لىن .
جو زه ردان له ناو يك و ئاوه لئاوه كه ي دروست بووه به
ياريده ي (ان) سى كاتى . هه ركه مانگى رابووردو و (گولان)
كاتى په يدا بوونى گولى جوو گه نم و دانه و ئيله بوو ئه وه له و
كاتهدا گوله مان ته واو بى ده گه ن و وو شك و ره ق ده بن
ئه نجا ره نكيان زه رده ل ده گه رنى ، به تايه تى گوله جو
له وانى تر زو تر بى ده گات كه واته (جو زه رده بوو) . له گه ل
(ان) سى كاتى دا ده بيته ناوى (جو زه ردان) . بو ناوى (باران
بران) يش له (باران + برين) هاتوه به وه رگرتنى چاوگى
تپه ر (بر) ئه نجا له گه ل (ان) سى كاتى دا دروست بووه
(باران + بر + ان) . هه ره ها له و كات و ده مه ي سال
جو ره بالنده يه كه ده رده كه وى ناوى (باران بره) يه له
بنكى گوئى سه بانان و كونه ديواران هيلانه ده كات هه رگيز
ناتوانى له سه رزه وي پروا ئه گه ر كه و ته سه رزه ويش ناتوانى
هه ل - بفرى تاكو يه كى به ده ست هه لى نه دا ئه و كاته ش
كاتي كه كه باران كه م ده بى و خه ري كه كوتايى بى - واتاي
ناوى (باران بره) ئه وه يه كه كاتى ئه و بالنده يه په يدا ده بيت
هه ر له و ده مانه دا يه كه ئيتر باران يش چى تر نابارىت . ئه و
مانگه به خته باريشى بى ده لىن كه له (به خت + باران)
پي كه اتوه ناو يكي تي كه له ، كاتى ده لىن فلانه كه س
به ختى هه يه ، هه ره و واتايه وه ئه و بارانه ي كه له و كاته ي
سالدا ده باريت به خته چونكه له و كاته ي سال باران به
شيوه يه كى ئاسايى نابارىت .

مانگه كانى وهرزى هاوين :-

هاوين دووه مين وهرزى ساله به بى رۆژميرى كوردى
له و وه رزه دا خور ده چيته كه لوى (قززال - شير-

گوله گهنم) يهك له دوواى يهك كه 22 / ى حوزهيران - تا 22 / ى ئه يلول .

4 - پوش پهر :-

يه كه مين مانگى هاوين و چوارهم مانگى ساله به رامبه ر كه لوى (قبر زال) (پوش كال) يشى پى ده لىن . پوش پهر له (پوش پهرين) هاتووه به واتا له و كاته ى سال پوش له بهر گهرمى هه تاو زور و وشك و ناسك ده بيت هه ر شتىكى پى بكه وىت وه كو قاجى ئازال و چاره وى ئه وه ده وهرى يان ده پهرىت به وهر گترنى چاوگى تىبه ر بووه ته (پهر) (پوش پهر) . پوش كال له ناوئىك و ناوه لئاوه كه ى پىكه اتووه (پوش + كال) كال به واتاى گورانى رهنگى گيار گول و پوش و پهراشى و وشك له بهر زهبرى گهرمى هه تاو (كال) هه ل ده گهرىت ، (پوش كال بوون) جا بووه ته (پوش كال) . ههروه ها چله ى هاوين له 25 / ى ئه و مانگه را ده ست پى ده كات كه وا بو ماوه ى (40) چل روزه ئاو ووه وا زور گهرم ده بيت .

5 - خه رمانان :-

دووه م مانگى هاوين و پىنجه مىنى ساله به رامبه ر كه لوى (شبر چهنه ناوئىكى ترىشى پى ده لىن كه ناوه كانيان يهك واتان و جياوازيان ئه وه نده نيه وه كو (جوخينان) زه خيران ، خزيران) . ئه و مانگه هه مووى ده كه وىته بهر چله ى هاوين له (خه رمان + ان) دروست بووه دوواى ئه مه بهر و بوومى دانه وىله ى وه كو گهنم و جو دروينه ده كرئىت ئه نجا له پارچه زه وى يه كى ته ختايى كوى ده كه نه وه كه رىكه خراوه بو ئه و مه به سته پى ى ده لىن (جوخين) ، پاش كوتاي بهر هه مه كه به گيره و جه نجه ر كردن ئه نجا دانه وىله كه له كاو كوت و كوژره كه ى به شه نه با كردن لىك جيا ده كرئىته وه به بهر هه مى تازه پهيدا بوو ده لىن (خه رمان) . بويه

ده لىن (خه رمانان يان جوخينان) چونكه كاتيانه .

ههروه ها (زه خيران و خزيران) يش هه ردر و زيه كن له (زه خيران) وه هاتووه زه خيران واتاى هه لگرتن و عه مبار كردنى بهر و بوومى دانه وىله ى پيوست بو زستان ، جا كاتى ئه و ده مه ى سال كاتى ئه عه مبار - كردنى زه خيره ى

بويه ده لىن (زه خيران) به هوى (ان) ى كاتى جا به ئال و گور كردنى شوئىنى (ز - خ) له گه ل يه كتر گوراوه بوو يته خه زيران - يان ده لىن خزيران .

6 - گه لا وىژ :-

سى يه م مانگى هاوين وشه شه مين مانگى ساله به رامبه ر كه لوى گه له گهنم ئه و مانگه ته نها (ه) پىنج روزه ى لى بهر چله ده كه وىت ، له و كاته ى سالدا ئاو ووه وا گورانى به ته واوى به سه ردا دىت به تايبه تى له كوتايى دا فىنك يان سارد ده بيت و كاتى ته واو هه له اتنى ئه ستيه ى گه لا وىژ يشه بويه هه ر به و ناو هه ناسراوه ئه و ئه ستيه ى زور رووشنه به ئاسانى جيا ده كرئىته وه له شه وى (45) چل و پىنجه مىنى هاویندا واته له دواى نىوه ى خه رمانان پاش ئه ستيه ى ته رازوو هيشتا شه وى ده مىنى هه لدى .

مانگه كانى وه رزى پاييز :-

پاييز وه رزى سى يه مه ، له و ده مه ى سال خور ده چىته كه لوى (ته رازوو ، دوو پشك ، كه وان) يهك له دواى يه كدا له 23 / ى ئه يلول تا 21 / ى كانون يه كه م .

7 - ره زه بهر :-

يه كه مين مانگى پاييزه وه وه ته مين مانگى ساله به رامبه ر كه لوى ته رازوو . ره زه بهر له (ره زه بهردان) هاتووه به كو كردنه وه ى ره ز له گه ل ره گى فرمانى بهردان (به ر) به واتا ئه و ده مه ى سالى يه ره زو باخ و ميوه جات دىته بهر هه م .

8 - گه لا ريزان :-

دووه مين مانگى پاييزه وه هه شته مين مانگى ساله به رامبه ر كه لوى دوو پشك (گه لا + ريز + ان) ناوئىكى تىكه له به يارمه تى (ان) گوراوه بو شىوازي كاتى له و كاته ى سال خه لىك گه لا و چروى داران كوده كه نه وه و ريزيان ده كهن و هه لىيان ده گرن بوئالىكى زستانى ى مه ر و مالات له (گه لا ريز كردن) وه رگيراده ئه و ده مه ى سال يا خود ئه و مانگه (خه زه ن وه ريشى پى ده لىن خه زه ن واتى گه لا يه كه واته گه لا وه رين چونكه ئه و كاته ى سال دار و دره خت كه م كه م ده ست به گه لا وه رين ده كهن خه زه ن وه ر له (خه زه ن

وهرين) هاتوه به وهرگرنتی چاوگی تپه‌ری وهرین (وهر) نه‌وه دروست بووه .

9 - سه‌رما وهز:

مانگی کوتایی پایزو نویم مانگی ساله به‌رامبه‌ر که‌لووی که‌وان (شه‌سته باران) یش به‌و ده‌مه‌ی ساله‌لین سه‌رما وهرز له ناوو‌ئاوه‌لناو دروست بووه واته وهرزی سارد چونکه نه‌و ده‌مه‌ی ساله‌لین واته وهرزی سارد دادیت وباران ده‌باریت به زوری سه‌ساره‌ت به زور باران بارینیش پی‌ی ده‌لین (شه‌سته باران) به واتا باران شه‌ستی ده‌کات واته زور باران ده‌باریت شه‌سته باران ناویکی تیکه‌له .

مانگه‌کانی وهرزی زستان .

وهرزی کوتایی ساله به‌گویره‌ی رۆژ ژمیری کوردی له‌و وهرزه‌دا خور ده‌چیته که‌لووی (گیسک ، دولچه ، نه‌ه‌نگ) یه‌ک له‌ دوای یه‌ک‌دا له 22/ ی کانونی یه‌ک‌م تا‌کو 20/ ی ئازار

10 - به‌فرانبار .

مانگی ده‌یه‌مینی ساله‌ ویه‌که‌می زستانه به‌رامبه‌ر که‌لووی (گیسک) له (به‌فربارین) هاتوه به‌وهرگرنتی ره‌گی فرمانی بارین بووه‌ته (به‌فربار) . (ان) ی کاتیش به‌دوای (به‌فر) ه‌که‌وه تکاوه‌و ناوی به‌فرانبار دروست بووه واتای کاتی به‌فربارین . ههر کاتی (25) بیست وپینج رۆژ به‌ سه‌ر نه‌و مانگه‌دا تپه‌ر بووین ده‌که‌وینه سه‌ر چله‌ی زستان که‌ ناوو‌هه‌وا زور سارد ده‌بیت .

11 - ری به‌ندان :

دووه‌م مانگی زستان ویا‌نزه‌مین مانگی ساله به‌رامبه‌ر که‌لووی دولچه ری به‌ندان له (ری به‌ند بوون) هوه‌هاتوه به‌یارمه‌تی (ان) ی کاتی . به‌واتای ریگه‌گیران وداخران له‌به‌ر بوونه‌وه‌ی به‌فر له‌سه‌ر ریگه‌کاندا یان نه‌وه‌تا به‌فر زور ده‌باریت هه‌موو ده‌شت وده‌ر داده‌پوشیت وهیچ ووشکایی دیار نابیت له‌به‌ر به‌فر ، بیه‌خه‌لک ریگه‌یان لی ده‌گوریت جا‌گه‌ر له‌ کاتی وادا له‌ مال ده‌ر بچن له‌وانه‌یه به‌ شوینی نزمایی وادا برۆن که به‌ به‌فر پر بوونه‌وه‌و

تپه‌وه‌ی بچن و له‌ناو بچن ، له‌وکاته‌ی ساله‌ هات وچو نامینی یان که‌م ده‌بیت بویشه‌ش به‌و کاته‌ ده‌لین (ری به‌ندان) .

12 - ره‌شه‌می :

سی‌یه‌م مانگی زستان ومانگی کوتایی ساله به‌رامبه‌ر زستانه هه‌وا خوش ده‌بیت و به‌ره‌و به‌هار ده‌چیت و تیشکی خور به‌هیزتر ده‌بیت بویشه‌ش و ناو‌نراوه چونکه له‌ ناوچه‌ی هه‌ورامان نه‌گه‌ر ئافره‌ت له‌ به‌ر هه‌تا ودا بمینیته‌وه ره‌نگی ده‌م و چاوی ره‌ش هه‌ل‌ده‌گه‌ریت له‌ به‌ر نه‌وه‌ی ره‌نگی خویان سه‌ی یه‌ کاتی پیسته‌که‌ی ده‌م و چاویان نه‌ختی ره‌ش ده‌بیت لی‌وه‌یان دیاری ده‌دات بویه‌ ده‌لین (ره‌شه‌می) ، له‌ ناویک وئاوه‌لناو دروست بووه که‌ له (می + ره‌ش + بوون) هوه‌هاتوه‌هه‌روه‌ها ره‌شه‌می له‌ شوینی تر به‌وه‌وه‌ ده‌لین ، که‌ له‌وکات وده‌مه‌ی ساله‌ گیانه‌وه‌ری ووه‌کو پشیله‌و ریوی به‌ (با) دین یاخود به‌ (فال) هاتن و به‌رین ، له‌و ماوه‌یه‌دا به‌کومه‌ل کومه‌ل دووای یه‌ک ده‌که‌ون و هه‌ل به‌رزودا به‌رزوشه‌ره‌شه‌قه‌یه‌کی واده‌که‌ن به‌تایه‌تی پشیله به‌سه‌ر بانان و دیواران ده‌که‌ون و رۆژه ره‌شه‌یه‌کی واده‌که‌ن که‌ حه‌سانه‌وه له‌ خه‌لک حه‌رام ده‌که‌ن بویه‌ ده‌لین ره‌شه‌می به‌ واتا می‌یه‌ی پشیله‌کان به‌ با دین به‌ با هاتیش نه‌و شه‌ره‌شه‌قه‌ی له‌گه‌ل‌دايه . هه‌روه‌ها نه‌و ناوه له (ره‌شه‌ماه) یشه‌وه دیت چونکه نه‌و کاته‌ی ساله‌ زه‌وی له‌ هه‌ندی شوین له‌به‌ر شین بوونی گیاو گول ره‌نگی زه‌وی ره‌ش هه‌ل‌ده‌گه‌ریت (ماه) به‌واتا مانگه‌ ، که‌واته (ره‌شه‌مانگه‌) یاخود (ره‌شه‌مه) نه‌و ناوه (ره‌شه‌می یان ره‌شه‌مه) له‌ ناویک وئاوه‌لناوه‌که‌ی پیکه‌هاتوه (ره‌ش + می) (ره‌ش + مه) نه‌و مانگه‌ (29) بیست و نوره‌رۆژه به‌لام به‌ چوار ساله‌ جاریک ده‌بیته (30) سی رۆژ له‌به‌ر سالی پر . مانگی ره‌شه‌می پینج (5) رۆژی سه‌ره‌تای لی به‌ر چله‌ ده‌که‌ویت . ده‌باره‌ی چله له‌ رۆژ ژمیری کوردی جیاوازی هه‌یه له‌گه‌ل نه‌وانی تر چونکه‌ حیسابی کورده‌واری چل (40) رۆژی ناوه‌راستی زستان یان هاوین به‌ چله‌ داده‌نیت کاتی (25) بیست وپینج رۆژ

به سەر مانگی یه که می زهتان دا تپه پری واته له 25/ی به فرانبارا له گه ل مانگی دووه می زستان هه مووی که مانگی ربه ندانه له گه ل (5) پینج رۆزیش له مانگی ره شه می چله یه که واته چله ی زستان له 25/ی به فرانبارا تا 5/ی ره شه می بۆ چله ی (هاوین) یش به و شیه یه چل (40) رۆزی ناوه پراستی سی مانگی هاوین چله ی هاوینه له 25/ی پوویش پهرتا (3) ی گه ل وینژ. گه ل وینژ ته نها (3) رۆزی بهر چله ده که ویت چونکه مانگه کانی هاوین هه ر سی یان (31) رۆژن . بویه له رۆژ ژمیری کوردیدا ته نها یه ک چله هه یه له هه ر یه که له زستان و هاوین به لام هه ندی که س دووای رینچکه ی رۆژ ژمیری عاره بی که و تپوون به و ی چله ی گه و ره و چله ی بچوک به کار ده هینن له رۆژ ژمیری کوردی که و (40) رۆزی به رای زستان یان هاوین به چله ی گه و ره داده نین و چل رۆزی دووایش به چله ی بچوک داده نین .

جا نه گه ر به و شیه یه بیت نه وه چله ی زستان له گه ل حساب کردنی حه و ته کان ناگونجی چونکه حه و ته کان بریتین له چه ند هه فته یه ک که تیا یاندا ناوو هه و یا خود که ش زور سارد ده بیت و پله ی گه رمی زور نزم ده بیت هه که له هه فته هه ره زور سارده کانی سالن جا نه گه ر چله ی گه و ره و چله ی بچوک هه بیت نه وه حه و ته کان ته نها سی یان یان بهر چله ی گه و ره ده که ون به ته وای و نه وانی تریش بهر چله ی بچوک ده که ون . چله ی گه و ره ی زستان ناوو هه وای زور سارده به لام چله ی بچوک هه نده سارد نیه و به ره و به هاریش ده چیت . جا نه گه ر سی حه و ته ی سه ره تا بهر کوتایی چله ی گه و ره بکه ون واته بهر نزیك بوونه و هه ی سه ره تای چله ی بچوک ده که ون و ناوو هه و که متر سارده و حه و ته کانی تریش بهر چله ی بچوک ده که ون به تاییه تی حه و ته ی (به رخنده و میزه م) که له حه و ته هه ره سارده کانن ده بی بکه و نه ناوه پراسی چله ی گه و ره جا گه ر چله ی گه و ره و بچوک هه بیت نه وه له گه ل حه و ته کان ناگونجین وه له بهر نه وه ی ژمیره کردنی حه و ته کان ته واره و ده که و نه ناوه پراستی چله ی زستان نه وه ش نه و کاته ته واره

ده گونجیت که چله ی زستان چل (40) رۆزی ناوه پراست بی گه ر وانه بیت نه وه ژمیره کردنی هه مو حه و ته کان هه له ده رده چیت هه ره و هه ها جیگه و به روار ی هه ر حه و ته یه ک ته واره جا بویه ده بیت له رۆژ ژمیری کوردی دا گه و ره و بچوک نه بیت و شوین بی ی که س نه که وین چونکه هه ر شوین سی له گه ل هه ر شوین سی کی تر به گویره ی شوینی جوگرافی ناوو هه وای جیا وازی هه یه که واته ده بیت حیساباتی جیا جیا شیان هه بیت سه ره رای نه وه ش ده بیت تیکرایی ناوو هه وای ولاته که مان وهر بگرین و حیسابی بو بکه یین نه وه ک به شیکی لی جیا بکه یینه وه له گه ل حیسابی کی تر به یه کیان بگه یه نین ، گه ر وایت له گه ل رۆژ ژمیری کی ریک ناوگونجیت .

حه و ته : ده رباره ی ناوی (حه و ته) له گه ل (هه فته) جیا وازه هه فته بریتی له و حه و ت رۆزه ی به دریزی سال دوو باره ده بیت هه و به شه ممه ده ست بی ده کات و به هه یی کوتایی دیت . به لام (حه و ته) هه کان ته نها له ملویه کی دیاری کراوی سالد هه ن که که ش له و ماویه دا زور سارد ده بیت و ده که و نه چله ی زستان که هه ر یه که یان حه و ت رۆزه و مه رج نیه به شه ممه ده ست بی بکه ن و له هه یی کوتایی یان بیت بویه له ژماردنی رۆژگاری سال به کاریان ده هینن له بهر زور ساردی و گرنگی نه ورو و داوه سروشی و ناسرو- شتیانه ی که لی یان دا روویان داوه ، جا نه وه وایان کردووه بینه هویه کی ناسینه وه ی کات و ده می سال نه وانه ش بریتین له چه ند حه و ته یه ک که هه ر یه که ناوی تاییه تی خوی هه یه ، ناوه کان و ژماره ی حه و ته کان له هه مو شوینی کی ولاته که مان وه کویه ک نیه چونکه ولاته که مان فرانه وه و لوتکه شاخی زور به رزو شیوو ده شتی کاک ی به کاک ی تیا دایه که وایا دیا ره نه وانه ش کار ده که نه سه ر دابه ش بوونی نا چون یه کانه ی ناوو هه و ، بی گومان لوتکه شاخی به به فر داپوشرا و لاپال و قه دپال و نسا رو ده شتی گه و ره و فراوان ناوو هه وای زور سارد و فینک و گه رمیسان ده بیت . نه و ناوچه یه ی سارده له کاتیکی دیاری کراوه وه ناویکی هه یه ، بۆ حه و ته ی شوینه فینک و گه رمه کانیش

هه‌ریه‌که‌یان له کاتی‌کا ناویکیان هه‌یه . ئه‌وه‌ویانه‌ وایان کردووه له شوینی سارد زووتر ده‌ست به‌ حیسابی‌ حه‌وته‌کان بکری دره‌نگ‌ریش کۆتایی‌ یان پی‌ بهیزی به‌ حه‌وت حه‌وته‌ی دوا‌ی یه‌ک له هه‌ریمه‌ فینکه‌کان و فینکه‌کانیش زووتر له هه‌ریمه‌ گه‌رمه‌کان ئه‌وه‌ وای کردووه ژماره‌ی حه‌وته‌کان له هه‌ریمه‌ سارده‌کان زیاتر بیت له هه‌ریمه‌کانی تر ، ناوه‌کانیشیان به‌ پی‌ی کات له‌گه‌ل هه‌رچینیکی تر جی‌اوازی هه‌بیت . سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش له کۆندا هۆی راگه‌یانندن نه‌بوه که‌ وا بکات ناوی حه‌وته‌کان وه‌کویه‌ک بیت له‌ رۆژیکی دیاری کرایش به‌یه‌که‌وه ده‌ست پی‌ بکه‌ن ئه‌وه‌ ئاشکرایه‌ نه‌بوونی رینگه‌ی هات و چۆ‌وه‌یه‌کانی گواستنه‌وه‌ راسته‌وخو‌کاری هه‌یه ، که‌وا خه‌لکی هه‌ریمه‌ له‌ یه‌کتر دووره‌کان به‌ سال‌ یه‌کتریان نه‌بینیوه‌ مه‌گه‌ر به‌ده‌گه‌من نه‌بیت تا زانانیاری یه‌کتر له‌ باره‌یه‌وه‌ بزانی بۆ‌نمونه‌ ده‌بینی ئیم‌رۆ حه‌وته‌یه‌ک لی‌ره ناویکی هه‌یه‌ به‌ پی‌ی ناوچه‌یه‌ی وا تیان . له‌ شوینیکی تر له‌وانه‌یه‌ پاش چهند رۆژیکی تر به‌ هه‌مان ناوه‌وه‌ ده‌ستی پی‌ بکه‌ن له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش ناوچه‌ی وا هه‌یه‌ هه‌فته‌یه‌ک له‌ ئیمه‌ زووتر به‌ هه‌مان ناوه‌ به‌ سه‌ریدا تپه‌ریون یان وا ده‌بیت ناوه‌کان وه‌کویه‌ک نینه‌ به‌لام هه‌مان وا‌تا ده‌گه‌به‌نی‌وله‌ جینگه‌ی هه‌مان حه‌وته‌ به‌کار - ده‌هیزیت سه‌ره‌رای هه‌م‌وه‌ ئه‌وانه‌ی باس‌مان کردن پی‌ویسته‌ ئاگاداری ئه‌وه‌ش بین که‌وا ناو‌به‌رواری ئه‌وه‌ حه‌وتانه‌ یه‌کی له‌ یه‌کیکی تر وه‌ری‌گرتووه یان له‌ نه‌وه‌یه‌ک بۆ‌نه‌وه‌یه‌کی تر به‌ هۆی قسه‌وزاره‌وه‌یه له‌وانه‌یه‌ هه‌ندی له‌بیر بکریت یان زیاد بکریت وه‌ یاخود کابرای قسه‌که‌ر له‌وانه‌یه‌ زانیاری و‌ئاره‌زووی خو‌ی تیا به‌کار به‌ینی ، چونکه‌ نه‌نووسراوه‌ته‌وه‌ تو‌ماریش نه‌کراوه ، که‌واته‌ بی‌گومان ئال و‌گۆر‌وزیادو که‌می تیا‌دا بووه‌وا ئیستاش نه‌وه‌ دوا‌ی نه‌وه‌ هاتووه . له‌وانه‌یه‌ له‌ هه‌ندی شوین یان لای هه‌ندی که‌س چه‌وتیش بییت هه‌ر به‌ راستی ده‌زانی چونکه‌ کابرا وای وه‌رگرتووه‌ لی‌هاتووه‌ ئه‌گه‌ر له‌سه‌ر قسه‌ی خو‌ی سووریش بی‌ ناحه‌قی نی‌یه‌ سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که‌ کابرا له‌وه‌ دل‌نیا‌یه‌ که‌ خو‌ی هه‌له‌ی لی‌ ناکات و

باوه‌ریشی به‌وه‌که‌سه‌ به‌هیزه‌ که‌ لی‌ی وه‌رگرتووه . جا ئه‌گه‌ر حه‌وته‌کان زۆربن وه‌یا که‌م بن ، ناوه‌کانیان راست یا چه‌وت بن ، کاته‌که‌ی زووده‌ستی پی‌ کردبیت یان دره‌نگ ، سه‌ره‌رای پاش و‌پیشخستنی ناوه‌کانیان جگه‌ له‌وانه‌ش چهند رۆژیکی سنووردار هه‌یه‌ له‌ناوه‌هه‌ندی له‌وه‌وتانه که‌ هۆکاری سروشتین یاخود داستانن زۆر که‌س ئه‌وه‌ رۆژانه‌ش هه‌ر به‌ حه‌وته‌کان داده‌نین و‌له‌گه‌یان دا ریکیان ده‌خه‌ن وه‌کو ئه‌وه‌ی - برایمی مه‌لای زیندیان - رۆژیکه‌ له‌ رۆژ هه‌ره‌ سارده‌کانی حه‌وته‌ی (به‌ندوبه‌ندرخه‌) دا که‌وا ئه‌وه‌ کابرایه‌ پال‌هوانی داستانیکه‌ به‌ناوی خو‌یه‌وه ، جا ئه‌وه‌رۆژه زۆر که‌س به‌ یه‌کی له‌ حه‌وته‌کانی داده‌نین ، یاخود به‌فری پیره‌ژنی رۆژیکه‌ له‌ زۆرشوین حیسابی حه‌وته‌ی له‌گه‌ل ده‌کریت ، هه‌روه‌ها پشکووی هه‌وا و‌پشکووی ئاو و‌پشکووی زه‌وی هه‌ر به‌وشیوه‌یه‌ به‌ حه‌وته‌یان داده‌نین . له‌ دوو حه‌وته‌ی پیت و‌پالۆز - دا ده‌لین (پیت و‌پالۆز سال‌ بو ئالۆز) هه‌ر له‌وه‌ کاته‌شه‌ پشکووی هه‌وا له‌ حه‌وته‌ی (پیت) و‌پشکووی ئاو له‌ حه‌وته‌ی (پالۆز) دا ده‌بیت چونکه‌ پشکووی هه‌وا یان په‌نگری هه‌وا له‌ یه‌که‌م رۆژی مانگی ره‌شه‌می یه‌وه‌ حه‌وته‌ی (پیت) یش له‌ نیوان 27 / ی به‌ندانی تا 3 / ی ره‌شه‌می یه‌ په‌نگری ئاویش ده‌که‌وینته (پالۆز) له‌ 4 - تا 10 / ی ره‌شه‌می یه‌ ، به‌وه‌ ده‌رده‌که‌وینته که‌ پشکووه‌کان (په‌نگره‌کان) حه‌وته‌نین به‌لکو هه‌ر یه‌که‌یان ده‌که‌ونه‌ کاتی یه‌کی له‌ حه‌وته‌کانی (پیت و‌پالۆز) ، یاخود له‌ حه‌وته‌ی (خدر) دا ده‌لین (که‌ هات خدر عارد ده‌بی په‌نگره‌پیدا ده‌بی که‌نگر) به‌وه‌ ده‌رکه‌وت پشکووی زه‌وی له‌ حه‌وته‌ی (خدر) دا یه‌ نه‌وه‌ک حه‌وته‌یه‌کی سه‌ره‌خوبیت وه‌ پشکووی زه‌وی ده‌که‌وینته 14 - 15 / ی ره‌شه‌می ، ئه‌وه‌ش روونه‌ که‌ حه‌وته‌ی خدر ده‌که‌وینته نیوان 11 - 17 / ی ره‌شه‌می ده‌راره‌ی ناوی حه‌وته‌کانیش هه‌روه‌کو و‌وتمان له‌ شوینیک بۆ شوینیکی تر ده‌گۆریت یان هه‌مان وا‌تایان هه‌یه‌ وه‌ یان به‌ چهند پیتیک له‌ یه‌کتر جیا‌وازان یان پاش و‌پیشیان هه‌یه . ده‌راره‌ی ژماره‌ - شیان له‌ هه‌ندی ناوچه‌ ژماره‌یان (8) هه‌شته‌ وه‌ له‌ شوینی تر ژماره‌یان زیاتر

، به لأم به گونیهی ریکخستن و تهواوی کاته کاندای
ژماره یان (10) دهیه کاتیکیش دهست بی ده کهن که دوو
هفتهی تهواو به سهر زستان تیپه ری که واته له 15/ ی
مانگی به فرانبار واته مانگی دهیه مین ، به لأم هندی
شونین له 10 - 15/ ی به فرانبار را دهست بی ده کهن وه به
شیوهیه کی ریکخستی تهواو حه وته کان بهو شیوهیه ی
خواره وه رایزده کرین و بهرواری کاتی ریکه و تیشیان له
به رامبه ریانه :-

1 - بیل 15/ ی به فرانبار تا 21/ ی به فرانبار مانگی
به فرانبار مانگی دهیه مینی سألوه یه که مین مانگی وه رزی
زستانه که تیا دا به فر ده باری له شوینه زور سارده کانی
وولاته که ماندا جا له گه لی شوین له و ده مه ی سألدا به فر
زور له سهر بانی خانوه کان کوده بیته وه ، جا نه وه ش
پنوسی به لبردن هه به به هوی بیلی تاییه تی (بیله
به فر) که به فری بی راده مالن له سهر بانه کاندای ، بویه بهو
ناوه ناو نراوه چونکه لهو روزه انه دایه که به فر که ناتاویته وه ،
بویه به کرداری رامالینی به فر هه ل - دهستن به (بیل) ، نهو
کاته ش سهر ته ی دهست - بی کردنه بهو کاره تا وه رزی
به فر بارین کوتایی دیت سه باره ت به وه یه ناوی (بیل) لهو
حه وته نراوه .

2 - بیلنده - بیرنده 22 - 28/ ی به فرانبار .

نهو دوو ووشه یه هردوو کیان وه کوو به کن له واتادا ته نها به
پیتی (ل - ر) جیاوازن له یه کتر [بیل + نده] [بیر - نده]
نه گهر بیت و جیاوازی یه کان له (ل - ر) دابیت نه وه وا
ده گه یه نیت هردوو کیان یه ک ناوبن چونکه له هندی
ناوچه دا له گه لی ووشه دا (ل) ده گوریت بوپیتی (ر) ، وه کو
له ووشه ی (کولان) ده بیته (کوران) و مال ده بیته (مار) . . .
وه ههروه ها (بیل) بوویته (بیر) که واته (بیلنده ، بیرنده) له
(بیل) به نده یه به کرتاندنی (به) بوئاسانی سهر زار
بیرنده ش ههروا له (بیر به نده) وه گیراوه . له کاتیکدا
حه وته ی راپوددوو (بیل) بوو به واتا نهو حه وته ی بیلی
تیا خراوه کارو لهو حه وته یه ش دا که ش ساردرت ده بیت و

زور جار بوی هه یه به فر و بیله که له بهر ساردی بیبه ستیت
نه گهر ماوه به ک بی جوولان بیله که بمینته وه ، که واته
بیله که به نندبوو و به ستای یان (به ند) ده بیت به به فر هه که وه
جا ناوی بیلنده یا خود بیرنده له وه وه هاتووه .

3 - به ند 29/ ی به فرانبار تا 5/ ی ریبه ندان .

له به نندبوون یان داخران هاتووه بهو واتایه ی لهو حه وته دا
ریگه ی هاتوچو ده گیری به هوی زور بارینی به فر هه وه نیت
هاتوچو نامینی تا تیپه ربوونی مانگی ریبه ندان ، واتا لهو
حه وته یه دا (ریبه ند بوون) دهست بی ده کات که وا
سهر ته ی مانگی ریبه ندانه .

4 - به رخنده - به ندرخه 6 - 12/ ی ریبه ندان .

نه وه له راستی یه که دا (به رخنده) یه بوویته (به ندرخه)
به هوی جی گورکی ی پیته کانی ، له (به رخ + نده) که وا له
(به رخ به نده) دا هاتووه به کرتاندنی (به) بوئاسانی
سهر زار . واتا لهو چه ند روزه دا که ش تینی ساردایی زور
زیاد ده کات نه وه نده سارد ده بیت و کار له ئاژال ده کات به
تاییه تی ئاژالی ئاووس له وانیه نهو ساردی یه زیان به
به رخی ناوسکی ئاژال بگه یه نی بیته هوی له ناوچوونی و
به رهاویشتی مه ره که (واته فریدانی به رخنه که به
مردوویته تی) جا بویه ده لین (به رخ به نده) واته له بهر
ساردی به رخ له ناو سکی دایکی له ساردیان ده مریت .

5 - میره م 13 - 19/ ی ریبه ندان .

له چه ند روزه یکی نهو حه وته یه که ش ده گوریت خوش
ده بیت و له پرنیکه وه ساردی و سته می دای ده گریته وه و باو
باران وره هیله هه نده ی تر ساردی ده کات و زور حه سته م و
دژی ده کاتن ، له یه کیک له روزه کانی نهو حه وته یه دا
ژنیک (میرم) ناو ده چینه کولی (جل شوشتن له سهر
کانی دا ، نهو کاته ی میرم چووه که ش خوش بوه
چاوه روانی روزه یکی وا دژی نه کردوه به لأم دواپی بارانی
به سهر دا باریسوه وره شه باو بوران هه لی کردوه ریگه ی
لی گیراوه و شوه ی به سهر دا هاتووه ، پاش گهران و
سووران و ماندو و بوونه کی زور هیچ په ناو په سیوه کی
نه دوزیته وه که خوی تیا حه شار بدات له ته رو ساردی

رزگاری بیت تهنهائهوه نهبیت که لاشهیهکی ره شه
وولاغیک دهبینی و وورگی هه لدهدریت و دهچینه
ناوییهوه، بویه بهوچهوتهیه دهلین (میرهم). له ههندی
شوین دهلین (سهرمای پیرهژنی)، ههندی جاریش هه
به که یان به چهوتهیه کی سه ره خودادهنین.
6 - ئوغه ن 20 - 26 ی ریبهندان.

چهوتهی شه شه مه ناوی میردی میرهمی به له چهوتهی
رابردوو کاتی میرهم دهچینه کول کردن ئیدی ناگهریتهوه
(ئوغه ن) یش کاتی لهوچهوتهیه دا دهگهریتهوه بهوه دهزانی
بویه بهدوایا دهچیت کهوا کهش وههوا خوشردهبیت پاش
گهران بهمردووی میرهم دهدوزیتهوه لهناولاشهیه ره شه
وولاغیک. بویه وتووایانه (میرهم دهبینی ئوغه ن
دهشکینی) واته له چهوتهی میرهمی ساردی وتووشی هه به
بهلام چهوتهی دوایی که ئوغه نه ساردی و ناخوشی
دهشکینی.

7 - پیت 27 ی ریبهندان تا 3 ی ره شه می.
برینی به له ههفتهی نویه مینی زستان وههفتهی چهوته مینی
چهوته کان دهلین (پیت نهگهر له خوت نه ریت به که رتک
دهبیت، پیتی پیت کرد سالی فیت کرد) به واتا تا ئه
چهوتهیه ئهوهی له ساردی و دزی رزگاری بوئه وه رزگار
بووی نه خوشی و نارچه تی ئهوهی تریش بهوچهوتهیه
کوتایی به نارچه تی ساردی دههینی و ئیتر له مه و دوئاو
ههوا خوش دهبیت.

8 - پالوز - پالوس 4 - 10 ی ره شه می.
ههردوویهک ناو تهنهائهوه به (س - ز) جیاوازن. چهوتهی
دوای پسته ناویشی ههردهم له گهل (پیت) دیت دهلین
(پیت و پالوز سال بو ئالوز) یان (پال ده پالینی) به واتای
گورانی ئاووههوا ههروههها پهنگری ههواوئاویهک له دوای
یهک ده کهونه چهوتهی (پیت و پالوز) چونکه له چهوتهی
(خدر) دهلین (که هات خدر عارد ده بی پهنگر په پیدا
ده بی کهنگر) کاتی پهنگری عارد (پشکووی زهوی) له
چهوتهی خدر بیت ئهوه بی گومان پهنگری ئاووپهنگری
ههوا ده کهونه پیشتر وهه ره که یان ده کهونه یهک له

چهوته کانی پیت و پالوسه چونکه بهر له چهوتهی (خدر)
چهوتهی پالوسه و پیتیش له پیش پالوس دایه. کهواته
چهوتهی پیت پهنگری ههوا ی تیا ده که ویت و چهوتهی
پالوسیش پهنگری ئاو، بهوهوه چهوتهی خدر پهنگری تیا
ده که ویت، به گوریهی حسابی ههندی حسابگر پهنگری
(ههواوئاو) ناکهونه (پیت و - پالوس) چونکه پیت به
ههفتهی چهوته می زستان داده نین و پالوسیش به ههفتهی
ههشتم، میرهم و ئوغه نیش به ههفتهی پنجم و
شه شه می زستان داده نین به لام راستیه که ی پیت و پالوس
ده کهونه ههفتهی نویه مین و دهه مینی زستان، میرهم و
ئوغه نیش ده کهونه ههفتهی چهوته م و ههشتم. ماموستا
عه بدول - رحمانی زه بیحی له قاموسی زمانی کوردی دا
دهلی (به نند) ههفتهی پنجمه می زستانه (به ندرخه) ش
ههفتهی شه شه می (به ندرخه ههفتهی شه شه می زستانه به
حسابی کورده واری له مه لبه نندی ههولیر و ده که ویته نیوان
به نند و میرهم)، کهواته نه گهر به ندرخه ههفتهی شه شه
بیت و به نند ههفتهی پنجمه میرهمیش ده بیت ههفتهی
چهوته م وه ههروههها دهلی ئوغه ن ههفتهی ههشتمه می
زستانه و ده که ویته نیوان میرهم و پیت). کهوابو پیت
ههفتهی نویه می زستانه بهوهش پالوس ههفتهی دهیه مینه.
به لام ههروهه کو و تمان ئه و چهوتانه له کاتیک را ده ست -
پئی ده که ن که دووهه فته به سه زستاندا تیپه ربن، ئه و کاته
ده رده چیت (به نند) که ههفتهی پنجمه می زستانه ده بیته
چهوتهی سی به می چهوته کان، به ندرخه ش ههفتهی
شه شه می زستانه ده بیته چهوتهی چواره می چهوته کان. به
شیوه به. ئهوانی تریش. . . میرهم چهوتهی پنجمه،
ئوغه ن چهوتهی شه شه م پیت چهوتهی چهوته م پالوسیش
چهوتهی ههشتم. بهوهوه به شیوهیه کی تهواو چهوته کان له
دوای به کن تهنهائهوه ماوه ئهوانیش (بیل، بیلنده -
خدر، ئهلیاس) ن ئهوانه ش ههریه که جیگیان زور
ناشکرایه چونکه (بیل) چهوتهی به که مه ده که ویت ههفتهی
سی به می زستان (بیلنده ش) له دوای بیله کهواته ئه ویش
ههفتهی چوارمی زستانه و ده بیته چهوتهی.

دوووه می حهوته کان، (خدر و ئه لياس) یش حهوته کانی کۆتایین حهوته ی خدر ههفته ی یانزه مینی زستان و ده بیته حهوته ی نۆیه می حهوته کان ئه لياسیش ده که ویته ههفته ی دوانزه مین که واته حهوته ی ده یه مینی

حهوته کانه جاله کاتیکا په نگری هه وایکه وتی (1/ ی ره شه می یه که واته ده که ویته حهوته ی پیت له (27/ ی ریه ندا تا 3/ ی ره شه می ههروه ها په نگری ئاو (8/ ی ره شه می) یه ده که ویته پالوس (4 - 10/ ی ره شه می)، په نگری زهوی (15/ ی ره شه می) یه ده که ویته حهوته ی (خدر) (11 - 17/ ی ره شه می).

9 - خدر 11/ ی ره شه می - 17/ ی ره شه می.

بریتی یه له ههفته ی یانزه مینی زستان حهوته ی نۆیه می حهوته کان هه میسه ناوی له گهل ئه لياس پیکه وه دیت (خدر و ئه لياس) که ده لئین (خدر و ئه لياس سال خلاص).

10 - ئه لياس 18 - 24/ ی ره شه می

ههفته ی دوانزه مینی زستان و حهوته ی ده یه مینی حهوته کانه واته حهوته ی کۆتایی یه، ههروه ک و ووتمان خدر و ئه لياس ههرده م ناویان پیکه وه دیت (خدر و ئه لياس سال بوو خلاص) بۆیه وا ده لئین چون هه زه ته ی خدر و ئه لياس فریای خه لک ده که ون له کاتی ناخوشی و ته نگانه دا ئاواش له دوو حهوته یه خه لک له ده ست سه رما و سو له و ناخوشی زستان رزگار ده که ن. واته له دوو حهوته یه دا ئاو و هه وا خوش ده بیته به ته وای، (که هات خدر عارد ده بی په نگر پهیدا ده بی که نگر) وه ههروه ها (که هات ئه لياس سه رما ده بی خلاص) ئیتر ئه و ناخوشی و زه قیقه - ته ی پیشتر

نامینیت. حهوته ی ئه لياس له 24/ ی ره شه می کۆتایی دیت ئه و کاته خولیکی سال به ره و کۆتایی دیت و چهند رۆژ یکی که م ده مینی بۆ خلاص بوون تا کوخول نوئی ده بیته وه و سه ره تایی سالی نوئی به رۆژی نه و رۆژ دوو باره ده ست بی ده کاته وه جا بۆیه ده لئین (که هات ئه لياس سال ده بی خلاص). جا پیش ته وه ی بگه ی نه وه نه و رۆژ پینج شه ش رۆژ ده مینی که خور هه موو رۆژی جیگه ی ئاوا بوونی خوی ده گوریت به بریکی زور به و چهند رۆزه ش

ده لئین (باز به ران) له راستی یه که یدا (باز بردن) ه به واتای بازدان له شوینی خوی بۆ شوینیکی تر. به و جوړه کۆتایی به مانگی ره شه می دیت که مانگی کۆتایی ساله 29 رۆژه له سالی پریش ده بیته 30 کاتی ئه و مانگه کۆتایی هات ئه نجا به رۆژی نه و رۆژ سالی نوئی ده ست بی ده کاته وه.

منیش لیره دا کۆتایی به باسه که م ده هینم سه ره رای ته وه ی هه ولی ته وه م داوه به ریک و پینکی به هینمه بهر، به لام له وانه یه له هه له به دوور نه بیت چونکه زانیاری یه کانم له ده می خه لکه وه بیستوه، زانیاری وانیش هه موو وه کۆیه ک نه بووه. جگه له وه ش ته نها زانیاری یه کی که مه چونکه زانیاری هه موو ناوچه یه ک نیه له سه رانسه ری کوردستاندا به لکو زانیاری به شیککی که می ولاته که مانه وه ههروه ها نووسینی شتیک ده رباره ی ته و باسه م لا ده ست نه که و توه ته نها ته وه نه بیت بۆ چونیه ته ی ریزکردنی و ریکخستی مانگه کان سوودم له قاموسی زمانی کوردی عه بدول ره حمانی زه بیحی و فرهه نگی کشتووکالی مه عروف قه رداغی وه رگرتوه، ههروه ها بۆ ریزکردنی حهوته کانیش سوودم له قاموسی زمانی کوردی وه رگرتوه.

جا به و پارچه نووسینه هیوادارم که میک له و با به تم روون کرد بیته وه یانه خو ته و باسه م سه رنجی هه ندی که سی وا رابکیشی که له و با به ته وه شتی ده زانن و به بیران بیته وه که ته و با به ته که له پوریکی زانیاری گه له که مانه پیوستی به پاراستن ولی کۆلینه وه هه یه وه هیوادارم ته وه ی هه له یه راست بکریته وه بۆ به ره م هینانی رۆژ ژمیریکی کوردی ریک.

بنواره :-

قاموسی زمانی کوردی هه ر دوو به رگ دوو به رگ عه بدول

ره حمان زه بیحی لا په ره کانی

- فرهه نگی کشتوکال.

مه عروف قه رداغی مه ردوخی دوو به رگ

- رۆژمیری (پیره میرد - هاوسه ر - سالنامه ی ناشتی).